

Ngibaren ngulu Engaleete Ngitunga ngulu Elakara

This book has been provided by:

UF | UNIVERSITY of
FLORIDA

 IDRC • CRDI
International Development Research Centre
Centre de recherches pour le développement international

Canada

Ecamakina etic lo alootooma Creative Commons Attribution 4.0 Alicense ngina emam nyerucokina aka adyo kwap.

Ecamakinitai ngikesitiyak akitiya nu:

- Akimor – arokor, akorar ka akiyelar etic. (*tomamu alimor enamba a itunganan angini arukarere ngakiro nu*)
- Akinyalakin – anaikin etic.

Alotooma ngakiro nu:

- Alimorit ilope ke etic – ngikesitiyak ikec itemokino tolimorito ngikilepek ke etic nait mere alo pite angolo esubitor itemokino ilope ikiinak iyong erukusa ngolo ka akisitiya etic kec.

Akiyunet

Itiyaunitai akaratas na ikwa ibore ngini eitana alootooma Canada's International Development Research Centre's Grant Namba. 109062-001.

Atukot ngina a Livestock Vaccine Innovation Fund kori atukot ngina angikitoe angibaren inges abu kisiyook ngakiro ka akaratas ana. Atukot ngina a Livestock Vaccine Innovation Fund inges igangakinit acee tutokt ngina a Bill ka Melinda Gates Foundation (BMGF), Global Affairs Canada (GAC), ka Canada's International Development Research Centre (IDRC).

Ecamitae isua akitalakar ekapolokiniton kosi ngolo anakwap a Uganda Ekapolon Gordon Obin ngolo ikingarakini akitimisiyar ngakiro nguna eyiakasi lokitabo, ka Francis Lopeyok Mosky kaapei ka James Jemo Muyangulu ejulunete ekitabo nangajep ngina a Nga'karimojong ana Musugui.

Akitacaikinet

Ngakiro nguna elimitoe ane daadang emam nyerai ngatameta angitunga a IDRC kori ngikapolok ngulu epolokinito apis na.

Epite ngolo ebeit tolimorere ikegiran

Pangea Publishing ka e University ngolo a Florida. (2021). Ngibaren ngulu engaleete, Ngitunga ngulu elakara. Akaratas ngina ka akisyom ngina itemokino kisitiyata ngidakitarin ngulu emukyak ngibaren alo buku kori community animal health workers ngulu itiyaete kotere ngikito angibaren alo Karimojong, Uganda. eUniversity ngolo a Florida: Gainesville, FL.

Akitalakaret ngina ka aburet angina alokinga ka ngini egiri ngitorubei

Ngitorubei ngulu isitiyatai ana karatas ana erai ngulu egiri atukot ngina a Pangea Publishing.

Abulit Nakwang eoki ngakipi anacuumma.
“Ebisito ngakakinei ngisuruma alokumes
ka ngakiyo anakonyen,” Abu inges tema.

“Nguna kang dang, iwurusete dang aa?”
abu aberu alodiyete keng kingit. kitekitekok
Nakwang akowu iwadio.

“Ekatak ayong ngataagor nguna
gelegela nait emam adi kilocokinet,” abu
inges towumok.

“Abu biyen akine kang apei totwana.”
Abu ache beru kikaleu. Abulit ngaberu
anguna ngibaren kec.

Kelunyar ngirwa ngiuni (3), arai akuwar ngina ke-edipidip/Ekiseni. Abu Nakwang tolot lodipidip. Abu inges kiira ana radio atemar kebisito ngamesikin ka ngameo ngisuruma alokumes kangakiyo ana konyen ka kiwurusete, edyakasi edeke ngolo enyaritai Louruto.

Abu etoil ngolo anaredio kingitak ngitunga ayaar ngakece meesekin ka ngameo akisimisem ikotere Louruto.

Emam pa eiraritor Nakwang ngadikiro nguna etapito akisemisem ngina. Abu inges tocam ayar ngakekinei.

Akolongit nginace, abu Nakwang
todilok akienyun nataparacka ka abu
tokorak ngidwe ngulu apolok etic ke-ekal.
Abu kicikak Nangiro, ake kidunyet, akitere
ngikedwe keng ka ekal apaki ngina elositor
inges ayaar ngameo nenii isemisemere.

Ani enangi ebong, Abu ekile a Nakwang
Meri, kikomaayia neni ebooyio Nakwang.

Tocalak tema “Inyooni tete ilositor iyong
nakorosi?

“Acamit ayong akisemisem ngakakinei,”
tobongok Nakwang. “Apotu biyen ngayok
kinei ngarei totwaka.”

“Ngitiyanakin nabo ngakiro ngun
ngingita ayong.” Abu Meri kicik inges.

Ani kelunyar ngirua ngidi, abu Nangiro bu aanyun Nakwang. "Ete ayong eringa nga kon kinei eyarete. Atami ayong atemar alosete atwanare kotere akisimisem." Abu Nangiro tolim.

"Engaleete nooi akilo lopite ngolo sek ayakatar." Abu Nakwang tobongok iyiapunit. Nait emam pa ekinyomit Nangiro ngakiro ka akisemisem. Emam pa acamit inges akidupor ngakinei keng.

Ani kelunyar elap epei, alimonokini
Meri ngikonei keng. "Ngikabaren daadang
engaleete. Apedori ayong agelialar adio
daadang ke-ebei angolo ajokan."

"Ikwai eyakar apedor ngin todiakas
ka totwakete ngakosikinei?" Abu Lokiru
alotooma ngikekonei kingit inges. Arai
Lokiru lokile a Nangiro.

"Itamunit iyong nenii abala Teko
edakitar ngolo angibaren alore yok nguna
etapito akisemisem ngibaren daadang?
Abu Nakwang yaa ngibaren daadang
akisemisem, engaleete tokona daadang
lopite ngolo abeikina," abu Meri temaa.

Emam pa apedori Lokiru agelar
ngikebareni anierai adiakasi nguna alalak.
Acamit inges agielun epikipiki. Ani ebongori
inges lore, abu tolot epodo nenii a Nangiro.

"Emam tar ngapedorit ayong agelialar
ngika'baren ngidi ke-ebei angolo ajokan!"
Abu Lokiru totamu ngakinei a Nangiro
guna angalete kirikakin akisemisem.
Apotu Lokiru ka Nangiro tocamunos
atemarktolot Nangiro aanyun Nakwang
taparac keng.

"Atwaaka ngaka-meo nguna alalak elap ngolo alunyar ka ngamesekin alokile kang dang edyakasi. Inyoni emaikina ayong etiya?" Abu Nangiro kikaleu. Ngaberu ngunace dang nguna alalak apotu kingita Nakwang akingarakino.

"Anyarauni ayong Teko kipasau lore yok," abu Nakwang tobongok. Abu Nakwang tocunak ngaberu, ka tocunak lokile keng ngikiliok abunere lokokwa ngolo itatamia edakitar angibaren ngolo ke-ere. Ani kelunyar ngirwa ngidi, abu Teko bu lore a Nakwang.

Kisirwor Teko ngaberu ka ngikiliok ajokis ka akisemisem. "Akisemisem inges erai epei pite alotooma ngipetisio ngulu alalak ngulu kiretakinet epite ngolo ekorar edeke alokiding ngibaren," abu inges tolim. Nait ayakar Nangiro ake kurian.

"Akolongit nginace, abu ayong eyakiya lokoku kang ayaar akamewot ngina adyaka lokisemisem, nait abu totwana ekau keng. Ngirikari nait ngakameo daadang kisemisemi aa?" abu inges kingit.

"Emam ngitengaleuni akisemisem ngibaren ngulu edyakasi. Ingarakini akiretakin edeke ngirop lobaren ngulu engaleete. Emaikina iyong mono kitangaleu ngibaren ngulu edyakasi."

Ani kedaun ekokwa, apotu ngaberu kingita Nakwang epite ngolo apedoria inges akitere eke kal yaite ngakemewoi akisemisem.

"Emaikina tokorakinos etic ngolo ke ekaal alotooma ngitunga ngulu iboyotor alokal; ekon kile ka ngidwee ngulu apolok, kotere iyes ngice ngulu iyaikatar ngidwe ngulu apolok, erai akingitun akingitakin ikes akingarakino iyong ayaar ngibaren nen i semisemere . Totamunite akiyanun ka lokile kon ajokis ka akisemisem," abu Nakwang tolimok ngaberu.

Ani kelunyar ngirwa ngidi, apotu
ngace ber torotokis neni nakorosi akicum
ngakece kinei nguna adyakasi. Ngice
akisemisem ngakece kinei nguna'meo.

Apotu ngice kiliok kingarakis arikor
ngakece kinei nakorosi. Apotu ngibaren
ngulu alalak tangaleut ka abu edeke
ngolo enyaritai Louruto ngolo abu tobukun
topedor akiwuriaro alo tooma akece kibois.

Aponi toseunai Nakwang ka kitatamai
araun adakitari angibaren ngina ke-ere
alotooma akibois keng. Abu tar kingarak ka
kigang ngaberu ayiakaunin nakitatameta
nguna daadang nguna atakanunto
nakibois kec. Abu nabo inges tomunit
aremar toyia ngaberu nguna alalak
loticisio ngulu ka-angeleu angibaren.

